

Marta Lampart
Kancelaria Radcy Prawnego

UMOWA PRZENIESIENIA AUTORSKICH PRAW MAJĄTKOWYCH

(e-book)

Efekt pracy grafika, programisty, fotografa czy pisarza [może stanowić utwór w rozumieniu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych](#). Zamawiając dzieło trzeba wiedzieć, że warto uregulować kwestie praw majątkowych autorskich do tego dzieła. Inaczej może okazać się, że owe dzieło można włożyć do szuflady, ponieważ nie będzie podstawy do legalnego korzystania z niego.

Poniżej wyjaśniamy co powinna zawierać umowa przeniesienia autorskich prawa majątkowych – oprócz oczywiście precyzyjnego określenia jakiego dzieła dotyczy.

PRZENIESIENIE AUTORSKICH PRAW MAJĄTKOWYCH A UDZIELENIE LICENCJI DO KORZYSTANIA Z UTWORU

Autorskie prawa majątkowe, o których mowa w art. 17 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych mogą przejść na inne osoby w drodze dziedziczenia lub na podstawie **umowy**. Przysługują one co do zasady **twórcy dzieła**.

Należy zwrócić uwagę, że w razie braku wyraźnego postanowienia o przeniesieniu prawa, uważa się, że twórca udzielił licencji (art. 65 ustawy). Ważne jest zatem, czy w umowie postanowiono o przeniesieniu praw majątkowych autorskich, czy jedynie o udzieleniu licencji, gdyż rodzi to **odmienne skutki prawne**.

W przypadku przeniesienia praw majątkowych autorskich, prawa te pierwotnie należące do zbywcy, należą w wyniku przeniesienia do nabywcy praw. Z kolei przy udzieleniu licencji

nie dochodzi do przeniesienia praw majątkowych autorskich, a jedynie do uprawnienia licencjobiorcy do korzystania z utworu. Jest to więc istotna różnica.

Gdy udzielana jest licencja, to przeniesienie praw majątkowych autorskich przez licencjobiorcę na inny podmiot nie jest możliwe, ponieważ **licencjobiorca nie nabył tych praw**. Może on ewentualnie udzielić jedynie tzw. sublicencji, jeśli możliwość ta wynika z treści umowy licencyjnej.

Należy jeszcze podkreślić, że umowa o przeniesienie praw majątkowych autorskich wymaga **dla swej ważności** zachowania formy pisemnej (art. 53 ustawy). Ta sama zasada dotyczy umowy licencyjnej wyłącznej (art. 67 ust. 5 ustawy).

Warto pamiętać o tych podstawowych różnicach między wskazanymi umowami. Różnic jest więcej, a zaznajomienie się szczegółowo z przepisami ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w zakresie przede wszystkim umów dotyczących praw majątkowych autorskich może zapobiec wielu problemom w przypadku rozpowszechniania dzieła.

POLA EKSPLOATACJI

Zarówno w przypadku umowy o przeniesienie praw majątkowych autorskich, jak w przypadku umowy licencyjnej konieczne jest wymienienie w umowie **pól eksploatacji**, na których utwór będzie wykorzystywany (art. 41 ust. 2 ustawy). Przykładowy katalog pól eksploatacji został wymieniony w art. 50 ustawy:

Odrębne pola eksploatacji stanowią w szczególności:

- 1) w zakresie utrwalania i zwielokrotniania utworu – wytwarzanie określoną techniką egzemplarzy utworu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową;
- 2) w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których utwór utrwalono – wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy;
- 3) w zakresie rozpowszechniania utworu w sposób inny niż określony w pkt 2 – publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, odtworzenie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym.

Szczególną uwagę należy zwrócić więc na redakcję postanowień dotyczących zakresu w jakim przeniesione mają zostać autorskie prawa majątkowe. Ustawa precyzuje, że **umowa o przeniesienie praw majątkowych autorskich obejmuje pola eksploatacji wyraźnie w niej wymienione.**

Co w sytuacji, gdy umowa nie zawiera szczegółowego wymienienia pól eksploatacji?

Nie ma tutaj zgodności w doktrynie prawniczej co do skutków braku wymienienia pól eksploatacji w umowie – w bardzo ogromnym skrócie można stwierdzić, że zdania są podzielone – część doktryny przyjmuje, że brak wymienienia pola eksploatacji w umowie skutkuje tym, że umowa go nie obejmuje, część zaś twierdzi, że można dokonać rekonstrukcji woli stron umowy

poprzez badanie zgodnego celu i zamiaru stron co ma swoje oparcie w art. 65 Kodeksu cywilnego.

Ja przychylam się do tego pierwszego poglądu i dlatego uważam, że **w umowie należy wyraźnie określić pola eksploatacji**, skoro ustawa bezwzględnie tego wymaga. Stosuję taką zasadę w praktyce, nie ograniczam się do ogólnego stwierdzenia, że umowa obejmuje **pola eksploatacji** określone w art. 50 ustawy (przepis ten zawiera przykładowe wymienienie pól eksploatacji, więc chociażby z tego powodu błędne jest powoływanie się w treści umowy na ten przepis jako zawierający „komplet” pól eksploatacji).

UMOWA PRZENIESIENIA AUTORSKICH PRAW MAJĄTKOWYCH A PRZEJŚCIE WŁASNOŚCI EGZEMPLARZA UTWORU

Trzeba pamiętać, że zgodnie z art. 52 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych co do zasady przeniesienie własności egzemplarza utworu **nie powoduje** przejścia autorskich praw majątkowych do utworu.

Dlaczego co do zasady?

Dlatego, że ta zasada ma zastosowanie, **gdy umowa nie stanowi inaczej**.

A w przeważającej mierze umowa nie stanowi inaczej i stosuje się rozwiązania ustawowe.

Można to zobrazować na następującym przykładzie – ktoś kupił w księgarni poradnik o zdrowiu, w tym przypadku przechodzi na kupującego **własność egzemplarza utworu**, ale prawa majątkowe autorskie pozostają przy właścicielu tych praw (najczęściej przy wydawnictwie, autorze, w zależności od ustaleń przyjętych między tymi osobami w umowie wydawniczej). Tak samo przeniesienie własności egzemplarza pliku elektronicznego na inną osobę nie powoduje **przejścia praw majątkowych autorskich** do utworu ujętego w tym pliku.

Ustawa zawiera też lustrzane rozwiązanie w sytuacji, gdy w umowie znajdziemy tylko postanowienia odnośnie przejścia praw majątkowych autorskich. Wtedy samo przejście praw majątkowych autorskich **nie powoduje** przeniesienia na nabywcę własności egzemplarza utworu (jeżeli oczywiście umowa nie stanowi inaczej).

Odpowiednia redakcja postanowień umowy przenoszącej prawa majątkowe autorskie pozwoli na uniknięcie wielu problemów. Mamy **pewne rozwiązania ustawowe**, które rozstrzygają te problemy, ale brak świadomości możliwości ich zaistnienia może prowadzić do zbędnych problemów związanych z ustaleniem komu i co przysługuje w danym stanie faktycznym. Jak nabywcy nie przysługują prawa majątkowe autorskie, a ten z nich korzysta bez zgody twórcy, to dochodzi do naruszenia praw majątkowych autorskich. To wiąże się z kolei z odpowiedzialnością prawną i może wiele kosztować.

AUTORSKIE PRAWA ZALEŻNE

Opracowanie cudzego utworu jest także przedmiotem prawa autorskiego i korzysta z ochrony prawnoautorskiej (oczywiście gdy spełnia wymogi przewidziane ustawą dla uznania danego dzieła za utwór w rozumieniu prawa autorskiego).

Samo stworzenie opracowania nie oznacza jednak niestety, że można nim w pełni swobodnie rozporządzać i z niego korzystać. Jeżeli autorskie prawa majątkowe do utworu pierwotnego nie wygasły, to **rozporządzanie i korzystanie z opracowania zależy od zezwolenia twórcy utworu pierwotnego**. Brak takiej zgody powoduje naruszenie autorskich praw majątkowych twórcy utworu pierwotnego i wiąże się z odpowiedzialnością prawną.

Warto o tym pamiętać przykładowo w przypadku zawierania **umowy przenoszącej autorskie prawa majątkowe** do jakiegoś projektu, czy w przypadku tworzenia opracowania czyjegoś utworu. Gdy w takiej umowie brakować będzie odpowiednich postanowień dotyczących możliwości wykonywania praw zależnych, to nie będzie możliwe korzystanie z dokonanych modyfikacji takiego projektu bez zgody twórcy projektu. A po co mieć problemy z całkiem dobrym projektem... wystarczy zadbać o to co istotne w umowie. Tak samo będzie z możliwością rozporządzania i korzystania z wykonanego opracowania czyjegoś utworu, gdy zabraknie na to zezwolenia twórcy utworu.

AUTORSKIE PRAWA OSOBISTE

Analizując wiele umów odnoszących się do problematyki przeniesienia, czy zezwolenia na korzystanie z praw majątkowych **autorskich** twórcy utworu, zwróciłam uwagę, że nierzadko w umowach tych występują podstawowe błędy związane z autorskimi prawami osobistymi.

W tym miejscu należy przypomnieć, że **prawa autorskie**, to prawa majątkowe autorskie i prawa osobiste autorskie. Te pierwsze mogą być przedmiotem obrotu, natomiast te drugie – chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem.

W szczególności **autorskimi prawami osobistymi** są:

- prawo do autorstwa utworu,
- oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo,
- nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania,
- decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności
- nadzoru nad sposobem korzystania z utworu

Art. 16 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych wyraźnie wskazuje, że autorskie prawa osobiste **nie podlegają zrzeczeniu się lub zbyciu** przez autora. Nie można zatem przenieść autorskich praw osobistych na inną osobę, ani się ich

zrzec. Ponadto, prawa te po śmierci autora wykonywane są przez osoby wymienione w ustawie (w zależności od woli autora dzieła).

W praktyce zakaz zrzekania się, czy zbywania autorskich praw osobistych nastręcza wielu problemów. Przyjmuje się pewne koncepcje pozwalające na wprowadzenie do umów rozwiązań umożliwiających nabywcy, czy licencjobiorcy na w pewnym stopniu wykonywanie autorskich praw osobistych. Takim rozwiązaniem jest np. zezwolenie nabywcy lub licencjobiorcy na wykonywanie autorskiego prawa osobistego w jego imieniu. Warto zwrócić uwagę, że **zezwoenie** na wykonywanie nie może być traktowane jako zrzeczenie się wykonywania autorskich praw osobistych, a więc nie jest sprzeczne z ustawą.

Pozostaje jeszcze pytanie, czy wyrażenie zgody na wykonywanie autorskich praw osobistych będzie trwało wiecznie? Wcale nie musi, autor bowiem może **odwołać** taką zgodę. Decyduje tutaj treść umowy, w szczególności w zakresie skutków odwołania zgody.

WYNAGRODZENIE

W umowie przenoszącej autorskie prawa majątkowe warto poświęcić szczególną uwagę zasadom dotyczącym wynagrodzenia. Zgodnie z art. 45 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych:

Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, twórcy przysługuje odrębne wynagrodzenie za korzystanie z utworu na każdym odrębnym polu eksploatacji.

Oznacza to, że w treści umowy należy odpowiednio wpisać co obejmuje wynagrodzenie. Dotyczy to także wynagrodzenia za zezwolenie na wykonywanie autorskich praw zależnych, czy przeniesienie własności egzemplarza utworu.

Powyżej wskazane zostały podstawowe kwestie, jakie mogą mieć znaczenie dla treści umowy przenoszącej autorskie prawa majątkowe. Pozostają jeszcze zagadnienia bardziej szczegółowe, na które także trzeba zwrócić uwagę.

Niestety nadal zdarza się, że docierają do nas do analizy prawnej umowy, które są nieprawidłowo sformułowane w zakresie treści dotyczącej przeniesienia autorskich praw majątkowych.

W przypadku wątpliwości i konieczności pomocy prawnej zapraszamy do kontaktu. Posiadamy praktyczne doświadczenie i wiedzę w tym zakresie.

Wiemy także, że trafiłeś na ten wpis poprzez wpisanie odpowiedniego zapytania w wyszukiwarce internetowej. Wkrótce zamieścimy na blogu więcej wpisów z dziedziny prawa autorskiego. Nie zapomnij więc odwiedzić naszej strony w przyszłości.

Zobacz więcej wpisów na naszej stronie internetowej:

<https://www.mlampart-kancelaria.pl>

KONTAKT:

Marta Lampart Kancelaria Radcy Prawnego

ul. Gęsia 8 pok. 106, 31-535 Kraków

e-mail: biuro@mlampart-kancelaria.pl

tel.: +48 606 892 386

Radca prawny, Marta Lampart – specjalizuje się m.in. w prawie cywilnym, prawie autorskim, prawie własności przemysłowej (w tym wzory przemysłowe i znaki towarowe), prawie prasowym, prawie internetu, prawie rodzinnym, prawie gospodarczym, prawie upadłościowym oraz prawie pracy.

stan prawny: marzec 2019 r.